

S. F.

"Genie ohne Erfolg. Schicksale grosser Erfinder", Rudolf Eger, Zürich-Köln 1957 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/3, 509

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tom pierwszy zawiera dokumenty odnoszące się do okresu powstawania i organizowania się Uniwersytetu jako ośrodka naukowego, uszeregowane chronologicznie, zaopatrzone w dokładne, wyczerpujące komentarze oraz obszerny indeks osobowy adnotowany. Komentarze i indeks stanowią większą część tomu. Książka urozmaicona jest szeregiem fotokopii najbardziej cennych i rzadkich dokumentów.

Opublikowane materiały zawierają wiadomości o pierwszych profesorach i wykładowcach uniwersytetu, o życiu studentów, dane o ilościowym i społecznym składzie uczącej się młodzieży. Dowiadujemy się też o związkach łączących Uniwersytet Moskiewski z Akademią Sztuk Pięknych, która powstała z wydziału sztuk pięknych Uniwersytetu, o gimnazjum kazańskim utworzonym z inicjatywy Uniwersytetu Moskiewskiego itd.

Wiele cennego materiału dostarczają dokumenty z działalności wydawniczej Uniwersytetu: o pracy drukarni uniwersyteckiej, o jedynej gazecie wychodzącej w tym okresie w Moskwie i pierwszych naukowo-literackich moskiewskich pismach wydawanych przez tamtejszych profesorów, o ówczesnych zasobach biblioteki i aparaturze naukowej poszczególnych zakładów.

Dziwne, dlaczego książka budząca (ze względu na swój temat) dość szerokie zainteresowanie zarówno w Rosji, jak i za granicą została wydana w tak małym nakładzie (1300 egz.), przez co praktycznie stała się pozycją nieosiągalną na rynku księgarskim.

cd.

Rudolf Eger, *Genie ohne Erfolg. Schicksale grosser Erfinder*. Benziger Verlag, Zürich — Köln 1957, s. 291.

„Historia jest zbyt śpieszna, by być sprawiedliwa... Tylko ten, który kończy dzieło, jest nagradzany, nie ten, który je zaczyna. Jedynie zwycięzca wynoszony jest ku chwale, bojownik rzucony jest w mrok”. Te myśli Stefana Zweiga posłużyły za motto zbiorowi szkiców biograficznych Rudolfa Egera poświęconych wynalazcom, którzy podjęli pracę nad niektórymi największymi wynalazkami XIX w., lecz pracy tej nie mogli doprowadzić do uświetnionego triumfem ostatecznego rezultatu. Temat taki jest bliski polskiemu historykowi techniki, który w badaniach nad techniką polską napotyka na wiele ciekawych osiągnięć dziś całkowicie zapomnianych i obcych nie tylko szerokiemu czytelnikowi ale i specjaliście danej dziedziny techniki. Książka Egera nie przynosi jednak wiele rewelacyjnego materiału. Jest publikacją skierowaną do dużego kręgu młodych odbiorców, których wiadomości o twórcach np. lokomotywy ograniczają się do nazwiska Stephensona. Za „zapomnianych” uznano więc tak znanych twórców, jak Trevithick, Lilienthal czy Marcus. Z mniej znanych postaci omówionych w pracy warto wskazać na Wilhelma Bauera, jednego z pionierów żeglugi podwodnej, i Filipa Reisa, poprzednika Bella w pracy nad telefonem.

Szkice Egera pisane są w sposób interesujący i zawierają wiele ciekawych szczegółów tak natury technicznej, jak i anegdotycznej, dobrze informujących o osobach wynalazców i warunkach, w jakich pracowali. Szerokie tło historyczne obrazujące stosunek społeczeństwa do prac wynalazcy, ukazanie jego walki o zrozumienie i poparcie dla swych prac stanowią szczególnie walor książki. Nie tylko bowiem wynalazki, ale i opisane w książce warunki działania wynalazców, należą dziś do historii i chyba warto przypominać o nich młodemu pokoleniu.

S. F.